

Η ΦΥΣΗ ΚΑΙ Η ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΣΚΑΚΙΟΥ

Επιμέλεια: Γιώργος Π. Διαμάντης

Το σκάκι έχει αναγνωριστεί στη χώρα μας, εδώ και σαράντα περίπου χρόνια, σαν πνευματικό άθλημα. Από τότε πολλοί ερευνητές, μελετητές, άνθρωποι του πνεύματος έχουν δώσει τους δικούς τους ορισμούς για το σκάκι, έχουν αναπτύξει με πολλούς τρόπους την ευεργετική επίδραση πάνω στον άνθρωπο γενικά και ειδικότερα πάνω στους μαθητές. Ένας από τους γνωστότερους διανοητές σε θέματα σκακιού είναι ο ψυχολόγος, συγγραφέας και διεθνής μετρ Ηλίας Κουρκουνάκης. Από τους παραγωγικότερους συγγραφείς ο Ηλίας έδωσε το 1995 την πραγματεία «Σκάκι και σύγχρονη κοινωνία», που αποτελεί τη σοβαρότερη προσπάθεια στην ανάλυση του όρου σκάκι και στην αλληλεπίδρασή του με πλήθος τομέων της ανθρώπινης δραστηριότητας. Αντιγράφω από το εξάισιο πόνημα του Κουρκουνάκη :

« Το σκάκι προφανώς εμπεριέχει στοιχεία και επιστήμης και τέχνης και αθλήματος και παιχνιδιού, οπότε αυτό που έχει μεγαλύτερη σημασία είναι ο τρόπος αντιμετώπισής του από τα άτομα που ασχολούνται μαζί του. Στη συνέχεια θα επιχειρήσω να προσδιορίσω ποια ακριβώς είναι τα στοιχεία επιστήμης, τέχνης και αθλητισμού που παρουσιάζονται στο σκάκι.

Όπως προδίδει και ο τίτλος του θέματος, πρόθεσή μου είναι να ασχοληθώ μόνο με τις τρεις πρώτες κατηγορίες(επιστήμη, τέχνη, άθλημα) και να παραλείψω τον τομέα του παιχνιδιού. Και αυτό γιατί το παιχνίδι διαφέρει ριζικά όσον αφορά την λειτουργία του στον ανθρώπινο πολιτισμό: σε αντίθεση με την επιστήμη, την τέχνη και τον αθλητισμό, το παιχνίδι δεν έχει ως θεσμός καμιά περαιτέρω συνειδητή σκοπιμότητα, δηλαδή αποτελεί αυτοσκοπό και με την ολοκλήρωσή του κανείς δεν περιμένει οποιαδήποτε νέα εξέλιξη. Οι επιστήμες δεν επιχειρούν μόνο τη θεωρητική εκτίμηση του σύμπαντος (η κάθε μια στον τομέα της), αλλά στοχεύουν και στον έλεγχο των μελλοντικών εξελίξεων, π.χ. με την ανάπτυξη της τεχνολογίας? η τέχνη δεν αποσκοπεί μόνο στη δημιουργία κάποιου έργου ανεξάρτητου από την κοινωνία , καθώς ενδιαφέρεται να προσφέρει ερεθίσματα που θα επηρεάσουν τον αποδέκτη της? τέλος, ο αθλητισμός είναι από τις πιο οργανωμένες ανθρώπινες

δραστηριότητες, όπου το αποτέλεσμα ενός αγώνα αναλύεται διεξοδικά και συγκρίνεται με άλλα αντίστοιχων συναντήσεων.»

Για την αξία του σκακιού με πολύ γλαφυρό τρόπο έγραψε πρώτος ο αείμνηστος ογκόλιθος της δημοσιογραφίας, ο χρονογράφος Παύλος Παλαιολόγος , στο ΒΗΜΑ, πριν τριάντα πέντε χρόνια, ενώ μια ιδέα για το τι ισχύει σε άλλα κράτη σχετικά με την ενσωμάτωση της διδασκαλίας του σκακιού στην εκπαίδευση μας δίνει ένα άρθρο του Γιώργου Αγγελόπουλου στα ΝΕΑ το 2004. Ακολουθούν τα δύο άρθρα με τίτλους «Το μάθημα που μας λείπει...» και «Κάνουν ματ στα ... μαθήματα».